

Paluszkowe Maluchy

edukacyjny projekt rozwijający dla dzieci żłobkowych

Paluszkowe Maluchy to projekt edukacyjny wspierający rozwój dzieci w wieku do lat 3, opierający się na Zabawach Paluszkowych, masażkach i aktywności manualno- plastycznej dzieci.

Projekt ma na celu rozwijanie aktywności dziecka małego w zakresie rozwoju mowy i motoryki małej, poprzez wykorzystywanie najprostszych form zabawy.

Zabawy Paluszkowe posiadają bardzo dużą wartość dla rozwoju każdego dziecka, dostarczając doznań dotykowych - wpływają na poznanie przez dziecko własnego ciała, własnej odrębności. W istotny sposób pomagają dziecku nawiązać pozytywne relacje z drugą osobą. Zabawy te należą do grupy metod opartych na kontakcie z ciałem i na dotyku, a ich zaletą jest naturalność i prostota, bowiem nie wymagają wykorzystywania żadnych specjalnych pomocy, zabawek, specjalnych pomieszczeń – wystarczy wyobrażenia oraz znajomość prostych dziecięcych wierszyków.

Zabawy Paluszkowe dostarczają delikatnych bodźców dotykowych, których siłę i intensywność, w zależności od tolerancji dziecka na dotyk, możemy stopniowo zmniejszać lub zwiększać. Zabawa nie traci swojego sensu przy wycofaniu z zabawy dotyku. Jeżeli dziecko nie pozwala wykonać zabawy na swojej dłoni czy nodze – można ją wykonać na własnej, a dziecko w takiej sytuacji może się tylko przyglądać. Warto więc stosować te zabawy w przypadku dzieci nadwrażliwych na bodźce dotykowe i słuchowe, mając na uwadze stopień nadwrażliwości i indywidualne potrzeby dziecka.

Osoba dorosła bawiąca się z dzieckiem poprzez Zabawy Paluszkowe zwraca uwagę na jego części ciała, dzięki czemu dziecko ma wiele okazji, by obserwować własne ciało i je poznać.

Zabawy Paluszkowe mimo swojej prostej budowy i struktury posiadają pewne elementarne reguły, których założeniem jest uczenie się przez dziecko kolejnych zasad, dzięki temu stopniowo poznaje ono sens i reguły całej zabawy. W przyszłości umiejętność działania zgodnie z ustalonymi regułami dziecko przeniesie na inne obszary swojego życia.

Zabawy Paluszkowe na ogół wywołują radosne reakcje u dziecka, ale także aktywizując ruch całego ciała i angażując je emocjonalnie, budując więź z dorosłym – działają relaksująco i wyciszająco.

Idea wiodąca projektu

Osoba pracująca z małymi dziećmi powinna być animatorem i współorganizatorem procesu kształcenia i rozwoju dziecka. Powinna uczyć dziecko odkrywania i zaspokajania jego potrzeb poznawczych, pomagać mu w systematyzowaniu wiedzy zdobywanej samodzielnie i dokonywaniu poznawczej syntezy, ponieważ dziecko spontaniczne i aktywne ma badać i odkrywać rzeczywistość, doświadczać i przeżywać, bo tak zdobywana wiedza ma największą wartość, jest pełniejsza i trwalsza.

Dorosły dzięki znajomości niewerbalnych sposobów komunikowania się z dziećmi stymuluje je do rozwoju procesów poznawczych poprzez dobry dotyk – mogą mu w tym pomóc Zabawy Paluszkowe poznane w czasie udziału w proponowanym projekcie.

Z wieloletniej praktyki wiadomo, że Zabawy Paluszkowe cieszą się ogromnym zainteresowaniem dzieci, a aktywne uczestnictwo w nich jest dla każdego dziecka wspaniałą zabawą, dającą zadowolenie i radość.

Stosowane w pracy z dziećmi różnorodne rodzaje zabaw i zajęć, w tym szczególnie Zabawy Paluszkowe, mają ogromne znaczenie dla wspierania rozwoju dzieci we wszystkich sferach rozwojowych i obszarach działania, na każdym etapie życia dziecka. Pozwalając dziecku na samodzielne działanie pod kontrolą i nadzorem – budujemy w bezpieczny sposób świat doświadczeń dziecka i stwarzamy mu okazje do różnorodnych treningów i aktywności.

Inną formą rozwijania i kształtowania motoryki małej są zabawy sensoryczne. Stosując je w pracy z dziećmi wspomagamy indywidualny rozwój dziecka i jego umiejętność organizacji informacji sensorycznej (*czyli tego, co jest odbierane przez różne zmysły ciała dziecka*) oraz tworzenie odpowiedniej reakcji adaptacyjnej. Dzięki każdej zabawie odpowiednio dobranej do wieku i możliwości dziecka uczymy je różnicowania bodźców czuciowych, poznawania przedmiotów i rozpoznawania ich bez pomocy wzroku.

Zastosowanie w Zabawach Paluszkowych i sensorycznych prostych materiałów i pomocy pozwala na większą celowość czynności, rozwijanie małej motoryki, planowanie czynności ruchowych i utrwalanie dominacji stron ciała. Dziecko nabywa nowych umiejętności poprzez odczuwanie, ruch, działanie, naśladowanie, omijanie, obracanie, odwracanie i tworzący się przestrzenny układ odniesienia.

Kolejnym sposobem na wspólną zabawę jest stymulacja czuciowa ciała w oparciu o masażyki z wierszykami – zabawy relacyjno-relaksacyjne. Jest to szczególna forma kontaktu z dzieckiem, która przez dotyk zbliża dorosłego i dziecko oraz dostarcza dziecku wiele radości, przynosi mu relaks, zaspokaja jego potrzebę kontaktu fizycznego i emocjonalnego i zwiększa jego poczucie bezpieczeństwa. Dzięki tym ćwiczeniom dziecko może cieszyć się dobrym samopoczuciem fizycznym i psychicznym, wyciszyć się i odprężyć, ale także zaktywizować oraz poprawić swoją zdolność koncentrowania uwagi.

Cele główne zastosowania Zabaw Paluszkowych w rozwoju mowy i motoryki małej dziecka:

- Zabawy Paluszkowe kształtują sprawność manualną i ruchową, i przygotowują dziecko do samodzielnego wykonywania codziennych czynności, takich jak rozbieranie/ubieranie się, manipulowanie różnymi przedmiotami, rysowanie, a w dalszej przyszłości – pisanie.
- Jest to forma zabawy, która uczy dziecko, czym jest dialog. Pokazuje, na czym polega jego naprzemiennność, co wspiera rozwój umiejętności komunikacyjnych.
- ZP wzbogacają słownictwo malca, co korzystnie wpływa na rozwój jego mowy. Dziecku łatwiej jest zapamiętać nowe słowa poprzez ich częste powtarzanie w zabawie.
- Jest to jedna z wielu metod budowania pozytywnej, ciepłej i bliskiej relacji między dorosłym a dzieckiem, tak samo jak wspólne czytanie czy śpiewanie kołysanek do snu.
- Uczą dziecko koncentrowania się na danej czynności.
- Pomagają maluchowi zrelaksować się ale także zaktywizować się.

Zabawy Paluszkowe dla 3-latków oraz starszych dzieci to także dobry sposób na zabawę i integrację grupy, np. w przedszkolu. Starszaki mogą samodzielnie inicjować paluszkowe zabawy, włączając w nie młodsze dzieci. Dzieci poznają się poprzez zabawę, mają szansę na

nawiązanie nowych relacji. Poza tym zabawy paluszkowe przygotowują do takich czynności jak: lepienie, wycinanie, malowanie czy kolorowanie.

Cele szczegółowe zastosowania Zabaw Paluszkowych w rozwoju mowy i motoryki małej dziecka:

- rozwijanie mowy dzieci
- kształtowanie i doskonalenie motoryki małej i dużej dzieci
- stworzenie dzieciom możliwości poznawania świata za pośrednictwem zmysłu czucia umiejscowionego w zakończeniach nerwowych w skórze kończyn (*odczucia doznawane przez dzieci motywują je do wykonywania czynności służących rozwijaniu funkcji poznawczych*)
- umożliwianie dzieciom poznania własnego ciała
- dostarczanie dzieciom delikatnych bodźców stymulacyjnych
- stymulowanie rozwoju percepcji wzrokowej przez obserwacje dokonywane przez dzieci
- wzbogacanie repertuaru ruchów dzieci
- usprawnianie manualne dzieci
- utrwalanie sprawnego funkcjonowania dominującej strony ciała u danego dziecka.

Cele operacyjne zastosowania Zabaw Paluszkowych w rozwoju mowy i motoryki małej dziecka:

poprzez udział w Zabawach Paluszkowych dziecko m.in.:

- poznaje werbalny i pozawerbalny sposób komunikowania się
- wzbogaca repertuar swoich ruchów
- usprawnia się manualnie
- ćwiczy powtarzalność i zmienność ruchów ciała
- bierze udział w zabawach i czerpie z nich radość
- rozwija pamięć poprzez powtarzanie wierszyków i rymowanek
- pobudza i doskonali koordynację wzrokowo-ruchową
- rozwija mięśnie kисти dłoni i palców oraz ćwiczy chwyt pęsetkowy
- uczy się koncentrowania uwagi na pokazywanej/realizowanej zabawie i/lub wykonywanym działaniu.

Warunki udziału w projekcie i korzystania z jego zasobów:

1. Projekt przeznaczony jest dla osób pracujących z dziećmi do lat trzech w żłobkach, klubach dziecięcych, w grupach żłobkowych funkcjonujących przy przedszkolach, w ramach pracy dziennego opiekuna dziecka, w każdej innej formie instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej opieki nad dziećmi i stanowi element doskonalenia zawodowego opiekunów dzieci.
2. Udział w Projekcie może wziąć każda osoba zainteresowana pracą z małymi dziećmi.
3. Udział w Projekcie i korzystanie z jego zasobów jest bezpłatne pod warunkiem dzielenia się z innymi uczestnikami zrealizowanymi zajęciami i wykorzystywanymi treściami, w formie zdjęć i nagrań, w docelowej zamkniętej grupie Paluszkowe Maluchy z miesięczną częstotliwością.

4. Zasoby szkoleniowe Projektu prezentowane są w Internecie. Link do zasobów otrzymują osoby, które zapiszą się do udziału w projekcie edukacyjnym doskonalącym umiejętności zawodowe osób pracujących z małymi dziećmi.
5. Zasoby te można dowolnie modyfikować i dostosowywać do indywidualnych potrzeb dzieci podopiecznych oraz grup opiekuńczych, w których pracują osoby uczestniczące w Projekcie.
6. Każdy aktywny uczestnik projektu na zakończenie może otrzymać zaświadczenie o udziale w nim poświadczające odbycie szkolenia doskonalącego umiejętności zawodowe. Zaświadczenie jest odpłatne.
7. Współorganizatorem Projektu jest Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli ASYSTENT we Wrocławiu.

Tematyka:

1. **Wrzesień** - w żłobku jest wesoło
- witam was
2. **Październik** - jesień
- grzybki sobie rosną
3. **Listopad** - deszczyk pada
4. **Grudzień** - Mikołaju skąd Ty jesteś
5. **Styczeń** - bo na dworze sroga zima
6. **Luty** - śnieg i zawierucha
7. **Marzec** - wiosna przyszła do nas
8. **Kwiecień** - słońce świeci coraz wyżej
- co tu robisz w moim ogródku
9. **Maj** - tylko biedronka nie ma ogonka
- na łące jest kwiatów tysiące
10. **Czerwiec** - lato czeka
- niech żyją wakacje
- idziemy do Zoo

Bibliografia;

1. K. Sąsiadek – Zabawy paluszkowe
2. M. Bogdanowicz – Przytulanki czyli wierszyki na dziecięce masażyki
3. G. Falkenberg – Owiń sobie słońca wokół palca
4. M. Bogdanowicz – W co się bawić z dziećmi
5. A. Winczewska P. Winczewski – Całkiem nowe zabawy paluszkowe
6. M. Barańska – Paluszkami tak i siak
7. O. Pawlik – Z sercem na dłoni
8. M. Barańska – Sensoryczny, piękny świat
9. G. Wasilewska – Zabawy słowno-ruchowe z niemowlakami
10. M. Barańska – Kukuryku, brzdęk i buch